

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasdban petít sor egyszer 20 fillér,
minden következésnél 16 fillér.

Külföldi petít sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, március 6.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérolk: Zichy János gróf a politikai helyzetről.
Az adóvita.
Új bérszabályok a Boros Béni-téren.
A keresztényszociális fanfolyam megnyitása.
Előadott válság.
Beszélgetés egy művészlánnyal.
Vadak egy aradi volt honvédtiszt ellen.
A gázgyár kéros kérése.
Kossuth Ferenc üzenete.
Tárca: Haydn. Irta: Ráskai Miksa.

Zichy János gróf a politikai helyzetről.

Arad, március 5.

(Az Aradi Közlöny tudósítójától). Az aradi Ipartestület nagytermében a magyar politikai és társadalmi élet egyik legérdekesebb alakja tartott ma felolvasást az aradi közönségnek. Zichy János gróf nemrégiben még a néppártnak volt vezére, ma pedig ugyan tagja az alkotmánypártnak, de nem részese az aktív politikának. Talán ennek a rezervátságnak és a trónörökösrel való összeköttetésének tulajdonítható, hogy valahányszor válságos szelek fujnak a politika mezején, a közfigyelem mindég figyelemmel kíséri Zichy Jánost és az ő neve majd mindig ott szerepel a jövőendő kabinetjének listáján.

A politika mostani nehéz napjaiban nagyon is érthető hát az az érdeklődés, mely Zichy gróf aradi időzését kísérte. Az egykori pártvezér csak nagy ritkán szólal meg az aktuális politikáról és ma este is, mikor

felolvasása után az Aradi Közlöny munkatársát volt szíves fogadni, eleinte kerülni igyekezett az aktuális politikát.

— A mi mozgalmunk — úgy mond a gróf — *nem politikai, hanem tisztán társadalmi.* Katolikus propagandát sem üzünk, csupán azt akarjuk, hogy a közönség azokat a kérdéseket, melyek ma a társadalmat mozgatják, magas szellemi és erkölcsi szempontból bírálja és eslekedeteiben ezeket a szempontokat juttassa érvényre. Meg vagyunk győződve, hogy csak ezeken az alapokon épülhet fel erősen és egészségesen a jövő társadalma.

Mikor e szavai után arra kértem, hogy mondja el véleményét a politikai helyzetről, ezeket mondta:

— Az aktuális politika eseményeit érdeklődéssel figyelem ugyan, de eslekvő részt azokban nem veszek. Már a koalíció kormányrajutása előtt kiléptem a néppártból s bár tagja vagyok az alkotmánypártnak, most nem politizálok.

— És a közel jövőben sem? — kérdeztem.

— Azt hiszem, a közel jövőben, talán már a legközelebbi jövőben — igen. Persze ezt határozottan nem mondhatom.

— És a mai válságos helyzetről mi a gróf ur véleménye?

— Figyelem az eseményeket és azt hiszem, *krízis előtt állunk.* Még csak félévvel ezelőtt is biztosra lehetett venni, hogy létrejön a fuzió és meg-

szünik a koalíciós elemek folytonos széthuzása. De ma már egészen *illuzoriussá lettek a fuzió tervek* és egyáltalában nem lehet biztosra venni, mit hoz a jövő. Mindenestre furcsa az, hogy egy *többség önmagát borítja föl.* Azok döntenek fel a politika szekerét, akik rajta ülnek. Olyan ellentétes elvű, különféle törekvésű elemek azok, akik ma előtérben állanak, hogy logikus következtetést vonni a jövő eseményeire nézve nem lehet. Kik kerelkednek felül a többin, kik jutnak uralomra: nem merném megjósolni. Kossuth Ferenc bölcsessége és erélyessége talán talál valami kivezető utat, de az erre való rátérést a *bankkérdés mai kilátásai* nagyon megnehezítik.

— Mi a gróf ur véleménye a bankkérdésben? — kérdeztem.

— Sajnos, az az impresszióm, hogy a *banktárgyalások nem fognak eredményre vezetni.* Kossuth minapi nyilatkozata, az osztrák kormány és az osztrák pártok magatartása mind erre vallanak. Pedig a kartelbank volna a *kérdés leghelyesebb megoldása.* A bankközösség az egyedüli közös intézmény, mely jól bevált. Az önálló bank létesítése ma ránk nézve mindenesetre nehéz és drága lesz, holott a kartelbank a mai közös bank minden előnyét biztosítaná közgazdasági és politikai önállóságunk kifejezésre juttatása mellett.

— És a kartelbank létesítése nem

Haydn.

— Halálának századik évfordulójára. —

Irta: Ráskai Miksa.

Haydn József komponálta a *Gotterhalté-t* és Haydn József az, kit a magyar lapok sajtóhibáinak sovén koboldja állandóan „Haydn”-nak nevez. Haydn és a magyarság között tehát van szoros kapcsolat.

Ennyi tudomány Haydnról valószínűleg elég azoknak, kik csak a löverseny tippek, vagy a börze-hírek, vagy pedig a rendőri krónika eseményei iránt érdeklődnek. „Haydn komponálta a *Gotterhalté-t*, elég rosszul tette, tehát akár Haydn, akár Haydn, nem érdeklődöm iránta, semmi közöm hozzá.” Így gondolkozik a közönség antimuzikális része. Másként a művészetekért rajongó, a zenét kedvelő közönség. Ennek ugy eseng Haydn neve, mint valami ismert, jókedvre derítő melódia.

Tulajdonképpen tehát felesleges Haydnról írni. Akiket nem érdekel, azok úgy sem olvasnak el, akiket pedig érdekel, azok régen sok szöveget tudnak Haydnról és arról a muzsikáról, melybe Haydn lehelt örökkévaló életet. Haydn muzsikája mindég aktuális volt és az is marad. De most időszerű ennek a muzsikának az alkotójáról, Haydnról, a zeneszerzőről való megemlékezés is, mert májusban lesz száz éve, hogy a hetvenhét éves „Papa Haydn” eltávo-

zott az élők sorából. Ezt az évfordulót az egész művelt világban kegyelettel és ünnepélyesen ülik meg. Mindenfelé felgyújtják az emlékezés áldozati tüzeit és az áldozati tűz fényének egy sugára elvetődik Aradra is. Az utolsó filharmóniai hangverseny keretében ünnepelni fogják Haydn emlékét és a megemlékezés szerény formájában részt vesz az ünnepelésben az „Aradi Közlöny” is.

Közel a magyar határhoz, egy kis alsó-ausztriai faluban, Rohrauban született 1732. március 31-én Haydn József. Apja, hat élő gyermek apja, szegény, jóra való kerékgyártómester volt, kinek a zenéhez annyiban vala köze, hogy szombat esténként egy kopott huru hárfát pötyögtetett, vasárnap délelőtt pedig a kis templom szűk kórusán énekelte a tenort „ad majorem Dei gloriam.” A kis „Seperl” zenei lángesze korán ragyogott fel. Feltűnt a faluban, feltűnt a közeli városkában, aztán Bécsben, hol első alapos kiképzését nyeri a muzsika titokzatos tudományában. A régi festőknél az adjunktusnak jobb dolga volt, mint a régi muzsikusoknál. Ott csak festéket kellett dörzsölni — itt azonban tényért mosni, törölgetni. Egy Porpora nevű olasz mesternél a tényermosás tudományán keresztül jutott Haydn a zene művészetének alapvető eszközeihez. Zongorakisérő volt, komponálgatott, majd karmestereske-

dett valami Morzin grófnál, addig míg ez tönkre nem ment. 1761-ben aztán az Eszterházy herceg családjához került Kismartonba, mint udvari karmester és ez is maradt, majd nem élete végéig. Az Eszterházy hercegeknek saját zenekaruk és énekkaruk, sőt még szólístáik is voltak. Karmestere volt egy Pál, egy Antal és egy pár Miklós hercegnek, kik mindnyájan büszkék voltak Haydnra, kinek nevét később már egész Európa tisztelettel emlegette. Életének derekát Kismartonban, Eszterházon és Bécsben felváltva töltötte el. Magyarországból csak a halakat és a vadakat élvezte, meg azt a néhány népdal-töredéket, melyet műveiben itt-amott felhasználott. Mindég „Ur-Wiener” maradt, kedélyességével, vallásosságával és császárhűségével. Csak élete végén mozdult ki otthonából. A tizenhétéves század kilencvenes éveiben kétszer volt Angliában, ahol nagyban ünnepelték. Mielőtt elutazott, Mozart kérdezte tőle: hogy mehet Angliába nyelvismeret nélkül. Haydn büszkén válaszolt: „Az én nyelvemet az egész világban megértik.” Angliai utazása ismertette meg Haydnal Händel műveit és ennek az ismeretségnek köszönhetjük a „Teremtés” és „Négy évszak” fenséges oratoriumait. A Bécsét ostromló francia sereg ágyuinak dörgése ágyba döntötte a betegeges „Papa Haydn”-t (így nevezte és ismerte egész Bécs a hajporos parókájú, csattos cipőjű öreg urat). Nem tudta elviselni, hogy szeretett

Elodázott válság.

A kormány tervei. — A folyosó politikája. — Ugron a függetlenségi párt ellen. — Hétfőn lesz a döntés.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 5.

A bankbizottság által elfogadott Holló-féle javaslat tárgyalásának ideje veszedelmesen közeledik. A kormány minden törekvése arra irányul, hogy a Ház addig ne foglalkozzék az önálló bankot követelő javaslattal, míg ő az osztrák kormányval a bankkérdés tárgyalásait be nem fejezte. Erre a függetlenségi párt hajlandó volna, ha tudná, hogy Bécsben legalább a kartel-banknak lenne megnyerhető a mérvadó politikusok többsége. A folyosó azonban ebben nem bizik és már a jövő embereit, az újabb csillagok feljöttét lesi.

A függetlenségi párt hétfői értekezletétől várják a döntést, amelytől azonban Ugron nem fél, mert mint a politika főellenőre, tudja, hogy mindössze negyven ember kívánja az önálló bankot. A helyzet tehát nem kritikus, mert a politikában a válságok elodázása már az élet egy nemét jelenti.

Ma érkezett hireink ezek:

(Ugron a folyosón.)

A mai ülés megnyitása előtt már élénk élet volt a folyosón. Csoportok alakultak és vitatkoztak a tegnapi minisztertanács határozata fölött.

Ugron Gábor a folyosón így értelmezte a minisztertanács határozatát:

— A kommuniké azt jelenti be, hogy minden annyira el van rontva, hogy a kormány pakkol és elmegy.

— S ki következik?

— A függetlenségi párt vezére habozás nélkül kijelentette:

— Lukács László.

Általános meglepetés.

— Ne tessék csodálkozni, de ez az egyetlen valószínű kombináció. Nincs kivüle még possibilis ember az udvar szemében. S ugy tudom, a hatvanhetes elemek máris erősen szervezkednek.

(A hétfői értekezlet.)

Volt még a hallgatóságnak más kérdése is Ugronhoz.

— Mi lesz hétfőn? — kérdezték.

— Teljes kijózanodás és dtadal! — mondta Ugron. — A kormány helyzetére ugyan közönyös már a dolog, de azért mégis ki fog derülni, hogy itt mindössze negyven ember hepciáskodásáról van szó. S ezek meg lesznek számolva!

— Négyezer negyven is van! — szólt közbe egy függetlenségi képviselő.

Ezt azonban már Rakovszky István sem tűrte szó nélkül.

— Láttam már ilyen listát — mondta kárörömmel — s ismerem a bátor, elszánt negyveannyolcas hősokeket. Láttam őket a minisztercsinálaskor Bécsben. Az egyik olyan biztosra ment, hogy a diszmagyarját is elvitte. Hogy azután hoppon maradt, persze most hangos ellenzéki vezér. De mit beszéljek még róluk...

Ugron még tett hozzá valamit:

— En Kossuth közkatonájának szegődtem be, az is akarok maradni!

(Egy politikus a helyzetről.)

Egy előkelő politikus véleménye szerint a kabinetválság kérdése ma a következőleg áll:

A bankbizottság akciója a rendes mederbe tereli a kizökkent parlamenti életet. A minisztertanács tegnapi határozata után ez a meggyőződés jutott érvényre a koalíciós pártok táborában. Még mielőtt a bécsi szakreferensek lejárják amugy is meddő tanácskozásukat s még mielőtt a bankbizottság újabb határozatot hozna: a kormány erőteljes lépést tesz a fuzió megvalósításához. Még pedig, mint a 67-esek köréből felvetik, a sikernek nem csekély reményével. Ha fuzió útján sikerül többséget szervezni a bankkérdésnek a szerződéses lejártáig való felfüggesztéséig, ugy e kormány némi személyi változtatással helyén marad. Programot készít, azzal a király elé járul s ha a fuzióra hajlik a király s ebben megegyeztek, ugy kész a kormányzó többség s benne a rekonstruált kabinet.

(A jövő embere.)

Kaas Ivor báró magyaráz hévvel egy csoportban:

— En tudom és más valaki is tudja, hogy ki lesz a jövő embere...

— Rakovszky, — szólt közbe egy epés újságíró.

— A jövő egy Kossuth—Andrássy kabinetet rejteget magában.

Mire Baloghy Ernő megjegyezte: Akkor mi olyanok vagyunk, mint a bikák, melyeknek orrába karikát fűznek és azon vezetik őket. Én is sejtek ilyes valamit.

Egyszerre csak feltűnik Justh Gyula alakja a folyosó végén. Mindenki elébe siet és alig pár pillanat alatt gyűrű képződik körülötte. A fiatal politikusok a tegnapi minisztertanácsi határozatról való véleményét szeretnék volna hallani. Justh azonban rendkívül tarózkodó volt.

— Várjunk, — mondta — tudjátok, hogy megmondom mindig, ami a szívemen fekszik. És besietett a terembe, ahol megnyitotta az ülést.

A déli szünet alatt természetesen csakis a bankról esett szó.

(Alkotmánypárti szempontból.)

Egy előkelő alkotmánypárti képviselő a következőket mondotta: Tegnapi minisztertanács után az alkotmánypártban megjelent Andrássy Gyula gróf belügyminiszter, aki azt mondotta, hogy ő és Zichy Aladár gróf azzal az elhatározással mentek a minisztertanácsra, hogy lemondanak. Minthogy azonban Kossuth ismét szolidárisnak jelentette ki magát az egész kabinettel és minthogy ugy a belügyi, mint a külügyi helyzet szükségessé teszi, hogy a jelenlegi kormány még néhány hétig helyén maradjon, az alkotmánypárti és néppárti miniszterek engedtek Wekerle rábeszélésének és lemondásukat nem jelentették be. Annyi bizonyos, hogy a kormány kommunikéje főleg Justh ellen irányul. A kommuniké ugyanis azt mondja, hogy a kormány nem enged magának utasításokat adni. Már pedig Justh nemesak ezt akarta, hanem egyszerűen parancsolgatni akart a miniszteriumnak. Sok függ attól, hogy Kossuth a függetlenségi párt hétfői értekezletén mit tud elérni. Ha a pártot maga köré tudja gyűjteni, ugy a kormány még élhet egy ideig, ha azonban Justhek fognak győzni, ekkor a kormány Kossuthal együtt már a jövő hét kedden kényszerül majd lemondani.

(Egységes állásfoglalás.)

A hétfői értekezletről nyilatkozott Méray Lajos, a Holló-csoport egyik vezető embere is.

— A hétfői értekezlet egységes állásfoglalás lesz. Ugron Gábor hallgatni fog s a függetlenségi párt egyhamar ki fogja mondani,

hogy pártkérdéssé teszi a bankbizottság határozati javaslatának megszavazását. De olyan módon, hogy minden függetlenségi képviselőnek jelen kell lennie az ülésen. Ha a függetlenségi párt, a parlament többsége ilyen határozatot hozott, csakugyan felesleges a bankbizottság jelentését siettetni. A parlament határozzon, amikor a kormánynak jól esik. Hiszen mi nem akarunk puccsot...

(Justh és Batthyány.)

A bankbizottság taktikai dolgában ma történt az első összetűzés. Wekerle előzetes garanciát kért és kapott Batthyánytól arra, hogy a bankbizottság határozatát a banktárgyalás befejezéseig nem fogják napirendre kitűzni. Szóvá tették Justh előtt, hogy a balpárt követelni fogja a napirendre tűzést.

— Akkor mi is követeljük, — mondotta az elnök.

Batthyány tiltakozott ez ellen. A minisztertanácsról így szólt:

— Az a határozat teljesen fedi a bankbizottság álláspontját. Senki sem gondolt sohasem arra, hogy a határozatot most napirendre tűzi. Ez a nyilatkozat visszavonását jelentené. — Batthyány egyébként nem tartja kizártnak, hogy a kongrua javaslat letárgyalása után a Házat elnapolják.

(Zichy a királynál.)

A minisztertanács tegnap hozott határozatáról s a politikai helyzetről ma tesz jelentést a felségnek Zichy Aladár gróf miniszter, aki délelőtt 11 órakor kihallgatásra jelentkezett.

(Wekerle és Andrássy.)

A Nap értesülése szerint az alkotmánypártban nagy levertség uralkodik Wekerle magatartása miatt. Az értesülés szerint Wekerle és Andrássy utjai hamarosan elválnak. A miniszterelnök Kossuth felé hajlik és Andrássy szinte magára van hagyva ebben a súlyos időben. Valószínű, hogy Andrássy lemond, Wekerle pedig csatlakozik a függetlenségi párthoz.

(Értekezletek.)

A bankbizottság a jövő hét folyamán fog legközelebb ismét összeülni és megkezdni az előadói javaslat vitáját. A balpárt hétfőn tart értekezletet, amelyen az önálló bank dolgában foglal állást. — A párt a hozandó határozatot ünnepélyes deklaráció formájában szándékozik előterjeszteni.

(Wekerle terve.)

A Nap értesülése szerint Wekerle és Kossuth addig megakadályoznák a bankbizottság javaslatának a képviselőházban való előterjesztését, míg a kormány meg nem állapodik az osztrák kormányval. Mikor a két kormány megállapodását a Ház elé fogják terjeszteni, ugyanekkor viszik a bankbizottság jelentését is a Ház elé és javasolni fogják az együttes tárgyalást. A kormány felveti a kabinetkérdést. A többség vagy elfogadja a javaslatot, vagy megbuktatja a kormányt.

(Széll összeférhetlensége.)

Sokat beszéltek ma a folyosón arról az összeférhetlenségi bejelentésről, amelyet egy Kovács Gyula nevű bádogosmester tett Széll Kálmán ellen. Justh Gyula, a képviselőház elnöke, a neki átadott bejelentést egyenesen áttette az összeférhetlenségi bizottsághoz. Az okirat pontosan megfelel a törvény által követelt alakiságnak, mert különben az elnök alakiból egyszerűen visszautasította volna.

Többen így körvonalozták álláspontjukat ebben az ügyben:

— Nem igaz, hogy Széll Kálmán kormányzói állását Wekerle Sándor miniszterelnöknek, Aehrenthal báró külügyminiszternek, vagy

elragadtatással irtak kis Mignonomról, a közönség pedig nagyon sokat tapsolt neki. Aradon néhány napig maradunk még. Legtöbbet Bohus Lajos báróéknál vagyunk. Oda nagyon sok huszártiszt jár, az én kis lányom pedig imádja az uniformist.

— És külföldre szándékoznak-e menni?

— Igen. Az uramat valószínűleg Budapestre helyezik s akkor nagy tere nyílik a lányomnak a fővárosban. De persze, először külföldre kell neki menni. Már meg is állapodtunk Groszszal, a híres impresszárióval, aki először Londonba, majd több külföldi nagy városba viszi Mignont. Azután Pesten fog játszani. Hiszen tudja: a pesti közönség addig nem ünnepel igazán senkit, amíg a külföldi babérokat meg nem kapja.

Szerbia és Montenegró egyesítése.

**Miért mondott le Szerbia követeléseiről?
Oroszország újabb tervei.**

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 5

Habár Szerbia kormánya mindeideig oly nyilatkozatokat bocsát világgá, melyek a Pithiának is dicsőségére válnának, teljes bizonyossággal állítják a diplomáciai körök, hogy lemondott a magyar-osztrák monarchiával szemben támasztott követeléseiről.

Vajjon miért e hirtelen békülékenység a konak tájékán? kérdezik ugyanazok a diplomaták. Azért, mert Szerbiát most Oroszország egy zsirosabb falat kieroszakolására ösztönzi, bujtogatja.

Egy újabb csóvát dob a megbizhatatlan orosz diplomácia a Balkánon kialakuló félben levő parazsak közé.

Montenegró és Szerbia egyesítése. Törökország mondjon le a Szandzsákról, engedje át a két országnak és ezzel meg van hiúsítva a harminc esztendősi politika, melyet a monarchia a Balkánon követett.

Az orosz ravaszság tehát nagyelküen válogatást enged. Ha akarjuk Bosznia, ha akarjuk a Szandzsák miatt vonulhatunk be Szerbiába.

A nyugtalanságot keltő sakkházáról a következőket jelentik a ma érkezett táviratok:

Miért volt Szerbia engedékeny.

Berlinből táviratozzák: Dacára annak a híreknek, hogy Szerbia lemondott volna a területi követelésekről, a horizonton új fellegek tornyosulnak a Szandzsák miatt. Szerbia engedékenysége a területi követelésekben, ugyszólván váratlan volt. Ez gyanusnak mutatkozott és kérdezni kell, hogy mi az oka ennek a hirtelen változásnak. Ugy látszik, hogy Oroszország Szerbiának ígéretet tett, hogy Angol és Franciaország segítségével Törökországot kényszeríteni fogja a Szandzsák átengedésére, hogy ez által Szerbia és Montenegró egyesüljenek. Teljesen ki van zárva, hogy Ausztria-Magyarország helyeselné ezt, mert ez a monarchia harminc éves politikájának megtagadása volna.

A hatalmak és a konfliktus

Párisból jelentik: A Lokalanzeiger jelenti Pétervárról: Franciaország, Oroszország és Anglia nem akarják a bécsi kabinet elhatározását a Szerbiának szánt kedvezmények által megelőzni, mindazonáltal számítanak az az eshetőséggel, hogy visszatérnek egy régi kombinációhoz. Törökországnak az a szándéka, hogy a novibazári szandzsákon át utat épít és Törökország állítólag nem vonakodnék, hogy egy megállapítandó paktum alapján ezen az uton Szerbiának és Montenegrónak is szabad közlekedést engedjen, de azzal a határozott kikötéssel, hogy ez a közlekedés csak kereskedelmi természetű lehet. Péterváron elég barátságosan fogadják ezt az eszmét, de várakozó álláspontra helyezkednek, mert nem akarják a bécsi kabinetet, melynek ez a terv mindenestre kellemetlen, időelőtt elkedvetleníteni.

Differenciák a szerb kormány és a szkupstina között.

Belgrádból jelentik: Miután az orosz követ által tett lépés tényleges tárgyról és a szerb válasz tartalmáról semminemű hivatalos közlés nem adatott ki, a szerb válaszról különféle vélemények léteznek. Diplomáciai körökben az a meggyőződés az uralkodó, hogy a szerb kormány válasza Szerbia végleges és teljes lemondását tartalmazza az ismert területi kompenzációkat illető követeléseiről; ezeknek az európai nagyhatalmakhoz való utalása csak a szerb kormány által választott kibuvó, hogy elejét vegye a felizgatott szerb néphangulat veszélyes kitérésének. Miután a szerb kormányt a nagyhatalmak képviselői informálták arról, hogy követeléseik nem számíthatnak Európa támogatására, világos, hogy a szerb kormány nem lehet kétségben az iránt, hogy a szerb követelések formális átutalása a nagyhatalmakhoz sem változtathat ezen elhatározásokon. E szerint a jelen helyzet kedvező megítélése igazolt.

Képviselői körökben ellenben határozottan azon állásponton vannak, hogy a szerb kormány lemondása az ismert szerb követelésekről teljesen lehetetlen. A kormány ily eslekedettel hazaárulást követne el és saját személyes biztonságát veszélyeztetné. Miután a Novakovics-féle koalíciós kabinet a legkiválóbb szerb politikusokból alakult, a kik hosszú politikai pályájukon megszámlálhatlan bizonyítékot adták égi hazaszeretetüknek, saját népük ellen elkövethető ily árulás pusztá gondolatát is vissza kell utasítani. A területi követelésekről való állítólagos végleges lemondásról szóló híreket e szerint alaptalan feltevéseknek kell tekinteni.

Ragaszkodás a területi kompenzációkhoz.

Belgrádból jelentik: Megállapítható, hogy a minisztertanács a szerb követelések tekintetében nem volt abban a helyzetben, hogy más határozatot hozzon, mint azt, hogy a szerb kormánynak továbbra is ragaszkodnia kell követeléseikhez. A kormánynak ebben a tekintetben tisztán abban áll szabadsága, hogy megválogassa azon utakat és módokat, amelyekkel Szerbiának ezeket vagy pedig ezekkel föltétlenül egyenértékű kompenzációkat biztosíthatnak. E tekintetben azonban nemcsak az egész szkupstina, hanem az egész ország is a legteljesebb bizalommal viseltetik a jelen kormány iránt és megvan győződve, hogy működése teljesen meg fog felelni az ország érdekeinek. A területi követeléseknek az Ausztria-Magyarország részéről felajánlott gazdasági előnyökért való felelerését sem a jelenlegi, sem bármely következő szerb szkupstina nem fogja elfogadni. Ezzel a ténnyel nemcsak Szerbiában,

hanem egész Európában számolni kell. Az okot arra a téves felfogásra, hogy Szerbia lemond követeléseiről vagy azokat visszavonta, talán a szerb válasz rendkívül békeszerető hangja és az a körülmény adta meg, hogy ebben a válaszban minden hasonló természetű diplomáciai aktához hasonlóan jeleztek az előzékenység különböző legszélső határai, amelyeket az egész válasz futólagos áttekintése és e szélső határok elérése ellenében felállított követelések figyelmen kívül hagyása esetén elharmarkodva bevallott és tényleges lemondásnak tekinthettek. A képviselői köröknek ez a bizalomteljes felfogása a lakosság körében mind jobban terjed. A Reuter-ügynökség híradását oly hivatalos értesülésről, amely szerint a szerb kormány a szerb követeléseket visszavonta vagy vissza fogja vonni, olyannak tartják, mint amely a valódi tényálláson messze túlmenően ítéli meg a szerb választ. A szerb határozat sulypontja egyébként nem a válaszjegyzék szó szerinti szövegében van. A főfontosság a minisztertanács határozatának tulajdonítandó, ez pedig úgy szól, hogy területi követeléseikhez, valamint Bosznia és Hercegovina autonómiájának követeléséhez, továbbra is ragaszkodni fog és ehhez ragaszkodnia kell.

Intervenció.

Berlinből jelentik: Brüsszelből jelenti a Voss. Ztg.: Az interparlamentáris konferencia elnöke a konferencia megbízásából fel fogja kérni a hatalmakat, hogy tegyenek meg mindent, hogy az osztrák-magyar-szerb konfliktust döntőbírósi határozat útján békésen intézzék el.

A monarchia és Szerbia.

Londonból jelentik: A Daily Telegr. írja: Az osztrák-magyar-szerb kérdés most arra redukálódott, hogy Ausztria-Magyarország beleegyezik-e abba, hogy a megvitást egy nemzetközi konferenciára bizzák, vagy pedig ragaszkodik ahhoz, hogy Szerbiával közvetlenül tárgyaljon. Szerbia reméli, hogy Oroszország fel fogja használni befolyását és a szignatárius hatalmakat rá fogja venni arra, hogy a konferenciát minden további haladék nélkül összehívják. Szerbia el van határozva rá, hogy az Ausztria-Magyarországgal való közvetlen tárgyalást elkerüli és ügyét az európai konferenciára bizza.

Lemondás a területi követeléseiről.

Pétervárról táviratozzák: Szerbia válaszjegyzéke még nem érkezett meg az itteni külügyi hivatalhoz, de a szerb kormány értesítést adott az orosz kabinetnek, hogy nem követel semmiféle területi kárpótlást és így ilyen irányban nincs mit visszavonnia.

Spanyol nézet.

Madridból táviratozzák: Az itteni lapok azt tanácsolják Szerbiának, hogy Ausztria-Magyarországgal való ügyét, igyekezzék interparlamentáris konferencia elé vinni és mondjon le területiális igényeiről, amely zavarólag hat a béke helyreállításánál és minden alap nélküli.

Letartóztatások Pétervárott

Pétervárról táviratozzák: Tegnap itt sok letartóztatás és kikutatás történt. Számátalan lázító röpiratot találtak, amelyben újabb agitációra szólítják fel a népet. A tetteseket nem sikerült kézre keríteni.

A területi követelések.

Belgrádból táviratozzák: Illetékes helyen még mindig nem akarnak nyilatkozni a válaszról. A szerb lapok, dacára a külföldi lapok jelentéseinek, még mindig ragaszkodnak ahhoz, hogy a kormány nem mondott le a területi kö-

vetelésekről. Azt írják, hogy Szerbia bizik Európa igazságosságában. A lakosság körében még mindég nagyon izgatott a hangulat. A lapok arra szölik fel a kormányt, hogy a külföldi hírekre nyilatkozzék. Így irnak: Ha csakugyan találkozott volna kormány, amely a bünyös dolgot megcsinálta és lemondott volna a területi követelésről, ezt meg kell kövezni. Hir szerint Milovanovics kijelentette, hogy *nem igaz, mintha a területi követelésekről lemondottak volna.*

Péter király a háborúról.

Belgrádból táviratozzák: A legutóbbi minisztertanácson a pénzügyminiszter kijelentette, hogy három havi háborúra a pénzügyi eszközöket elő tudja teremteni. Péter király a béke mellett küzd, de azt mondotta, ha háborúra kerül a sor, két fiával és fivérével a háboru élére áll akkor is, ha a Karagyorgyevics család tönkre menne.

Kossuth Ferenc üzenete.

Justh elégtételt követel.

— Fővárosi tudósítónktól.

Arad, március 5

A függetlenségi pártkörben, — mint a Pester Loyd holnapi száma írja — ma este igen nagy számmal jelentek meg a képviselők és a hangulat nagyon izgatott volt. Hoitsy Pál hozta el a pártkörbe a vezérnek, Kossuth Ferencnek üzenetét, amely szerint Kossuth kijelentette, hogy az esetben, ha a kartelbank terve nem sikerül, az önálló magyar nemzeti bankot fogja követelni és *azzal áll vagy bukik.*

Az első között Justh Gyula jelent meg a pártkörben, aki a szokásos módon további kintartásra buzdította hivat.

— Mi fog történni hétfőn? — kérdezték többen.

— Ki kell jelenteni, — válaszolt Baloghy Ernő — hogy ha a kartelbank létre nem jön, az önálló magyar bank álláspontjára kell helyezkedni és mindenki, aki ezt nem helyesli, lépjen ki.

Justh erre izgatottan ezeket mondotta: Ez nem elég, én elégtételt követelek Ugron támadásaiért. Sokkal sértőbb hangon irt ellenem, mint a 67-es lapok. *Ha nem kapok teljes elégtételt, visszalépek az elnöki tisztségtől.* Éppen Ugron volt az, aki sajtótámadás miatt Lengyel Zoltánnak a pártból való kizárását követelte, pedig akkor nem nemzeti ügyről volt szó és Lengyel nem volt a párt alelnöke.

Az izgatott elnököt csak nagy nehezen tudták hivat lecsillapítani és kijelentették, hogy Justh a legteljesebb elégtételt fog kapni.

Ekkor érkezett a pártkörbe Hoitsy Pál, aki hosszabb ideig volt Kossuth Ferencnél. Hoitsy a következőket mondotta:

— Fenn voltam Kossuth Ferencnél, aki ezeket mondotta nekem: Az a kérdés, a ti vezérek vagyok-e vagy nem, akartok-e ti engem, vagy nem. Van-e, aki nem teljes bizalommal viseltetik a bankkérdésben személyem iránt? Ha nincs teljes harmónia közöttem és a párt tagjai között, akkor igaz az, amit a 67-es lapok irnak, hogy befolyásom a pártban megsemmisült. Ebben az esetben Bécsben nem járna tovább haszonnal az én energikus eljárásom.

Hoitsy határozottan kijelentette Kossuthnak, hogy nincs senki, aki ne ragaszkodnék az ő személyéhez és ha az utóbbi napok eseményeiből mást következtettek, ez nagy félreértés.

Kossuth erre elmondotta Hoitsynak, hogy

milyen nehézségekbe ütközött, amíg az egész kabinetet megtudta nyerni az önálló kartelbank tervének elfogadására.

— Mondd meg a pártban, — folytatta Kossuth — hogy a következő üzenetemet küldöm: Ha nem sikerül a tervbe vett kartelbank, *ugy én Apponyival egyetemben követelni fogom az önálló magyar nemzeti bankot.* Ezzel állok, vagy bukom. Örülök, hogy a párt egységesen az önálló bank mellett van. Nincs semmi ellenvetésem, ha a bankbizottság tovább tárgyal, de addig, amíg a két kormány tárgyalása folyik, a bankbizottság határozata a képviselőházban nem terjeszthető elő, mert megtörténhetik, ha a hatvanhetesek látják, hogy a függetlenségi párt egyszer nincs elég számban jelen, egyszerűen előveszik a határozatot és leszavazzák. Jön még idő, amikor a nemzeti követelések teljes kielégítést fognak nyerni.

Kossuth üzenete élénk helyeslésre talált és ennek következtében nyomban három pontba foglalták a hétfői értekezlet elé terjesztendő javaslatot. A pontozatok a következőképp szólnak:

1. Abban az esetben, ha a kartelbank terve nem sikerül, akkor követeljük az önálló magyar bankot. Egyszersmind kijelentjük, hogy a párt Kossuth Ferenc iránt teljes bizalommal viseltetik.

2. Ugron Gábor által a párt taktikája ellen emelt támadást, a párt elítéli.

3. Szentiványi Arpád indítványára a párt a megtámadott Hoitsy Pálnak bizalmat szavaz.

A párttagok még sokáig fenn maradtak a körben és élénken beszélgettek az aktuális politikáról.

A gázgyár káros kérelme.

A jogügyi bizottság véleménye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 5.

Az aradi gázgyár kérelme, melyben azt kéri, hogy a várossal a koncesszióra vonatkozólag kötött szerződését a fővárosi központi világitó részvénytársaságra ruházhassa át, *még csak nem is tárgyalható.* Ezt mondotta ma ki határozatilag a jogügyi bizottság és eme álláspont érvényesítését javasolja a közgyűlésnek is. Az Aradi Közlöny rámutatott arra, hogy milyen elhatározó pillanat előtt áll a város a hozzá beadott kérelem folytán és figyelmeztette az illetékes tényezőket arra, hogy minden nyerhető előnyt kötelességszerűen most biztosítsanak a város részére.

A jogügyi bizottság ülésén aztán kitűnt, Jegessy Károly dr. alapos és lelkiismeretes előterjesztéséből, hogy a városra a gázgyár ajánlata egyenesen *jelentékeny károsodást jelent.* A részvénytársaság, mely Budapestről központilag igazgatja a jövőben az aradi fiókot is, hajlandó lenne az átruházási engedély fejében a városi pótdadónak azt a husz százalékát is a város pénztárába fizetni, ami ezentúl a fővárost illeti.

Az alügyész ezzel szemben azonban kimutatta, hogy ezt az ígéretet nem veheti tekintetbe a törvényhatóság, mert az adótörvények szerint valószínűleg a fővárosban kell a társaságnak az egész adóját fizetnie és ha a város engedélyezi az átruházást, nemcsak a husz százalék, de az egész adóösszegetől elesik. Az adófizetés helyének megjelölése tudniillik nem a várostól sem a részvénytársaságtól, hanem a pénzügyi hatóságtól függ. A törvény értelmében pedig ha a telep és a másutt székelő igazgatóság közt szerves a kapcsolat, akkor az

igazgatóság székhelyén tartozik az adót fizetni. Arad csak a központ fiókja s így a *fővárosi igazgatóság lakóhelye a mérvadó a fizetési hely megjelölésében.* Jegessy dr. ajánlott egy megoldási módot. Azt proponálta, hogy a város adjon teljes adómentességet a társaságnak, de kössön ki egy fix és évente fizetendő összeget, azonkívül kérjen kompenzációt a közvilágításnál az átruházási engedély fejében.

A bizottság tagjai elismeréssel adóztak az alügyésznek alapos tanulmányáért, de ezt sem tették magukévá. Rosenberg Miksa dr. az ügyész érveivel élve kimutatta, hogy az átruházásnak a városra nézve praktikus előnye egyáltalában nincs, de nagyon könnyen megtörténhetik, hogy effektív károsodás éri. Azért nem is tartja illetékesnek a jogügyi bizottságot arra, hogy érdemiben foglalkozzék a kérdéssel. Elvileg — ugymond — nem lenne kifogása az átruházás ellen, de ki biztosítja a várost arról, a melynek érdekeit a törvényhatóság tagjai védeni utolsó lehetőségükig kötelesek, hogy az alatt a tíz év alatt is, míg a háramlás joga a társasággal szemben feléled, nem fog-e a kitűnőnek bizonyult gázgyártási üzlet még jobban fejlődni s a város a *fix összeg megállapítása esetén károsodni?* Azért azt indítványozta, hogy a pénzügyi bizottságnak adják ki a kérdést tanulmányozásra. Az mondja meg, mit jelent pénzügyi bizottságban kifejezve az átruházási engedély?

Még ez a megoldás sem nyerte meg a bizottság többségének tetszését. A polgármester legalább elvi határozatot óhajtott volna kimondani, de a bizottság óvakodott ettől. Nem akarta még azt sem hangoztatni, hogy *elvileg javasolja az engedély megadását,* de addig nem teljesíti, még nem állanak rendelkezésére pozitív ajánlatok a társaság részéről s amelyeket ellenértékül el is fogadhat.

Mandl Vilmos dr. csak akkor járul hozzá az átruházáshoz, ha ebből a közvilágításnak haszna lesz. Ha például az adó helyett a társaság a gázárakból a fogyasztás emelkedésének megfelelő arányban engedményt tesz a város részére.

A polgármester a vita anyagának összegezése után végül azt indítványozta, a bizottság javasolja a közgyűlésnek, hogy a *kérvénnyel ne is foglalkozzék,* hanem tudassa a gázgyárral, hogy ha átruházási engedélyt akar, mondja meg pozitív formában, milyen előnyöket nyújt a városnak és milyen intézményekkel biztosítja, hogy a város nem fog károsodni az által, ha a fővárosban lesz a társaság igazgatósága.

A jogügyi bizottság mai ülése tehát egy igen értékes tanulságul szolgálhat a tanácsnak. Nem szabad az ügyeket a maguk természetéből elvonni. Érthetetlennek tetszett mindenki előtt, hogy a gázgyár kérvényét miért utalta a tanács csak a jogügyi bizottság elé? Gazdasági előnyök biztosításáról volt szó s ennek elbírálására a közlekedési bizottság van hivatva. Szerencsére a jogügyi bizottság tagjainak lelkiismerete éber és hűen őrködött a közönség érdekei felett s nem szorított pusztán arra, hogy formális jogi vélemény adásával a közgyűlést homályban hagyja afelől, hogy milyen következményekkel járhatna, ha nem engedné meg a kedvező alkalmat arra, hogy a várost és közönségét megillető jogos ellenértékeket követelje a részvénytársaságtól.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Szulamith. dalnő. (A bérlet).

Vasárnap: Délután: Félhéttalakkal Cigánybáró, operette. Este rendezés négyekkel. Falusi véresek, köznapi történet.

* **Tatárjárás.** Jubiláris előadásban, huszonötödöszer ment ma Kálmán Imre operettje, a Tatárjárás. Az előadás — melyre a szerzőt is várták, de ez a darab mai gráci premiérje miatt nem jöhetett, — egész hangulata olyan volt, mintha nem jubiláris, hanem bemutató előadás lett volna. A színházat egészen megtöltötte a közönség és sokat tapsolt a szereplőknek. Sz. Rontay Boriska ma is hódított nagyszerű önkéntesével. Hunyady kitűnő Lórentey, Leövey felülmulhatatlan Wallerstein, Várnay klasszikus altábornagy volt, akik nyílt színen is sok tapsot kaptak. H. Harmath Józsa és Wlassák Vilma ma is kitűnőek voltak. A Tatárjárás Aradon még ötvenedik előadását is meg fogja jubilálni. H. G.

* **Két bemutató.** A jövő hét műsorának szenzációja van. Két újdonságot mutat be a színház. Az első újdonság Herceg Ferencnek a Kivándorlók című színműve, amely a budapesti Vigaszínházban óriási sikert aratott. A második újdonság szerzője aradi ember: Gallovich Károly hírlapíró, akinek Tűzmadók című társadalmi színműve most hagyta el a sajtót. Gallovichnak ez az első színpadi alkotása s akik elolvasták a nagy arányú munkát, sikert jósolnak. A Tűzmadók premierje a jövő hét szombatján lesz.

* **A fehér keztüös ur.** Szombaton mutatja be az Uránia-színház legújabb szenzációját. A fehér keztüös urat. Telivér párisi dráma ez, melynek Georges Doquois elsőrangú párisi író a szerzője. A dráma hőse Maurice Dupont, egy veszedelmes kalandor. Az elegáns gonosztevő megismerkedik egy éjjeli mulatóhelyen Susanne Marnyval, egy ünnepezt félvilági hölgygyel, aki szívesen veszi az elegáns gavallér udvarlását. A mulatóhelyről együtt távoznak Susanne automobiljában, ennek lakására. Egy apache megfigyeli az automobil utját és lesbe áll a kokott lakása előtt. A kalandor egyideig Susannenál mulat, akitől ellopja vagyont érő gyöngygyűrűjét. Az utcán kiveszi a lopott ékszert, hogy gyönyörködje benne, eközben kiejt a zsebéből egy pár fehér keztüöt. A lesben álló csavargó aztán felveszi a keztüöt, betör a villába, felnyitja a kasszát és kirabolja. A zajra felriad Susanne, akit, hogy ne kiálthasson, megfojtja a csavargó. A fehér keztüöt a holttest mellé dobja és megszökik. A gyilkosságról értesített rendőrség a keztüötben talált cégjegy alapján kipuhatója a kalandort és hiábavaló Dupont tiltakozása, őt vádolják a gyilkossággal. A bizonyítékok alapján letartóztatják és a rendőrség kocsijához viszik, melynek ajtaját a valóságos gyilkos, aki magát biztonságban tudja, nyitja ki a törbe esett tolvaj előtt. Ez az izgalmas dráma tárgya. Susannet Bresil kisasszony, a párisi Vaudeville-színház kitűnő művésznője adja elragadó sikkkel. Dupont Goetillat, a csavargót Desfontanies, az Odeon-színház tagjai játsszák megrázó drámai erővel. A közönség nagyszerű látványosságot kap A fehér keztüös ur című telivér párisi drámában.

* **A Tatárjárás szerzője.** Kálmán Imre, a „Tatárjárás” szerzője megígérte Szendrey Mihály igazgatónak, hogy darabjának első aradi jubileumára ő is lejön Aradra és maga vezeti a zenekart, amint az aradi premiér alkalmával tette. A véletlen azonban úgy hozta, hogy ugyancsak ma este volt a Tatárjárásnak gráci bemutatója is, s így Kálmán Imre, aki darabja

külföldi bemutatóján jelen akart lenni, Grácba utazott. Ma délelőtt táviratilag tudatta ezt Szendreyvel, sajnálatát fejezve ki, hogy nem jelenhet meg az aradi jubileumon.

HIREK.

Az iparosok és kereskedők választási ligájának megalakítása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 5.

Arad város önálló iparosai és kereskedői vasárnap tartják az iparosok és kereskedők választási ligájának alakuló nagygyűlését, amely a jövőben hivatva lesz ezen közgazdasági szempontból két fontos tényezőnek parlamenti képviselőtéről gondoskodni. A gyűlésen a budapesti kereskedelmi és ipari szervezetek is képviseltetik magukat, megjelenik ifj. Chocón Ferenc dr. igazgató, Farkas Elek, a magyar építő iparosok országos szövetségének főtitkára, továbbá Szende Pál dr., az országos magyar kereskedelmi egyesülés főtitkára. A gyűlésen az elnöki tisztet Kristyó János, Steigerwald Alajos, Reinhart Gyula, Fábry Sándor dr., Tedeschy Viktor, Eles Ármin, ifj. Neuman Adolf és Reisinger Sándor, a jegyzői tisztet pedig Varjassy Lajos dr., Zima Tibor és Kádas Lajos dr. titkárok töltik be.

Az ipartestület e tárgyban a következő meghívót boesájtotta ki:

A kereskedelmi és ipari érdekesség saját érdekeinek parlamenti képviselőre országosan szervezkedik és e célból az ország minden részében megalakítják az iparosok és kereskedők választási ligáját. Az iparosok és kereskedők választási ligája aradi alakuló nagygyűlését február 7-én vasárnap délután 3 órakor tartja a városháza nagytermében, amelyre a tagok megjelenését kérjük és tekintettel a tárgy közérdekű voltára, okvetlen megjelenésüket elvárjuk. Az ipartestület elnöksége.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 6-án az időjárás: enyhe, elvélve csapadék.

Pasztélyi Sándor temetése. Ma délután ment végbe a tegnapelőtt elhunyt Pasztélyi Sándor aradi honvédhuszárszázados temetése. A halottat délelőtt 10 órakor a katonai kórház halottas terméből a vártemplomba helyezték el s ott fölraavatabozták, délután 2 órakor pedig Allersdorfer Julián tábori lelkész beszentelette. A ravatalt rengeteg virág és koszoru díszítette. A délutáni órákban óriási közönség jelent meg a templomban; akik nem fértek be, kint szorongtak az imaház környékén. A temetési szertartás után a koporsót kocsihoz tették és a katonazenekar kísérete mellett a felsőtemetőbe vitték. A halottas kocsi előtt egy huszár és egy gyalogos honvéd-díszszázad vonult. Az előbbi Mokry Jenő százados vezényelte. A résztvevők sokaságában ott láttuk a katonai és polgári társaságok legelőkelőbbjeit. Szegedről átjött Pászthy Kálmán ezredes, a 3. honvédhuszárezred parancsnoka is. A gyászmenetben az aradi színház sok tagja résztvevőként színtén siratták azt a bohémlelkű embert, aki velük sok vig órát töltött. Az ótemető után a honvédgyalogsági díszszázad diszlovést adott.

— **Megerkezett a Weitzer, hagyaték egy újabb részlete.** A gráci törvényszék letéti pénztára ma értesítette az aradi királyi adóhivatalt, hogy az általa kezelt értékeket a törvényszék ítéletének megfelelően Arad város részére történendő átszolgáltatás céljából megküldötte. Az adóhivatal a városi pénztárt ma felszólította a következő értékpapírok és betétkönyvek átvéte-

lére: Tizenöt darab Stare-féle vasgyári kuksz, tizezer korona értékű adóslével 1897-ből; 8877 korona értékű adóslével 1896.; községi takarékpénztári könyvek 4038-korona értékben, végül kötelezvény 160 korona értékben. Nisi Ferenc öpénztáros holnap reggel veszi át a küldeményt.

— **Öngyilkos tisztviselő.** Előkelő aradi családot döntött gyászba az öngyilkosság, amely ma a biharmegyei Belényes községben történt. Nikolits Miklós 24 éves adóoszt. Nikolits Döme ismert aradi ügyvéd fia ma revolverrel agyonlőtte magát és meghalt. A szimpatikus fiatal ember hónapok előtt került el Aradról Belényesre. Aradon az állami adóhivatalban gyakornok volt, s amikor a belényesi adóhivatalhoz megválasztották adóoszt. elköltözött a városból. Nikolits Miklós öngyilkossága okáról különbözőféle verziók keringtek a városban. Legvalószínűbb az, hogy a fiatal ember reménytelen szerelem következtében dobta el magát az életet. Aradon ugyanis megszeretett egy szép fiatal leányt, akivel titokban, el is jegyezték egymást. Az eljegyzést azonban nem követte esküvő, mert a házasságnak voltak ellazói is. Ennek következtében Nikolits Miklós sok bánata volt. Hogy felejtse, Belényesen több ismeretséget kötött. El is jegyezte magát egy ottani leánnyal, de úgy érezte, hogy azt nem szereti őszintén. Mintsem hogy egy életen keresztül mardossa a lelkismeret, hát inkább megölte magát. A mélyen lesújtott család iránt városszerre nagy részvét nyilvánul meg. A halálesetről a következő gyászjelentést boesájtották ki:

Az ölirottak fájdalomtelt szívvel tudtják, a forrón szeretett s felejthetetlen jó fiu, illetőleg testvér, sógor, és unokaöcs, Nikolits Miklós, belényesi adóoszt. folyó évi március 4-én, életének 24-ik évében, rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei folyó hó 6-án, d. e. 10 órakor fognak Belényesen beszenteletetni és onnan Aradra szállítva március 7-én, d. u. 3 órakor a felső temetőben gör. keleti szertartás szerint újólag beszenteletetni és a családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Béke poraira! Belényes, 1909. március 4-én. Nikolits Döme és neje szül. Serbán Erzsébet, szülei. Nikolits Ilonka férj. dr. Halász Árpádé, testvére. Halász Árpád dr. sógora. Halász Bandika, unokaöcsese. Serbán Szilárd, nagybátyja.

— **A Kotsis téglagyár átruházása.** A múlt héti közgyűlés foglalkozott Kotsis Lajos kérelmével, amelyben az Óvár-téren lévő homok téglagyárra vonatkozó szerződésének a perjámosi homok téglagyár részvénytársaságra való átruházását kérte. A közgyűlés nem ellenezte az átruházást, de a város szempontjából szükséges feltételekhez kötötte. Kotsis nem fogadta el a kikötéseket s egy újabb beadvánnyal fordult a közgyűléshez, amelyben a feltétel nélküli átruházást kéri, abból az indokból, hogy ő a gyárat tovább vezetni nem tudja és ha a perjámosi társaság veszi kezébe, akkor kétszáz ezer koronát fektet be és akkor a telep mai értékének tizszeres árát is megéri. Epen ez az érv szól most is a mellett, hogy a közgyűlés óvatosan mérlegelje, vajjon az átruházással nem okoz-e már rövid idő múlva drága pénzen megváltandó károkat a városnak.

— **Egy tanári választás.** Lapunk mai számában irtunk Koszta János, volt román szeminaryumi tanár ügyéről. Koszta mai közlésünkkel szemben kijelenti, hogy téves az az információ, mintha ő megfelebbezte volna a választást, ennél fogva a miniszter nem indokolhatta meg döntését azzal, hogy Kosztának nincs tanári képesítése. — Ezzel szemben mi ismétlenül kijelentjük, hogy a miniszter tényleg megerősítette a szeminaryumi tanári választását.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 5

A tavasz végre beköszöntött, noha még nem hivatalosan, csupán az időjárás jellegzetes tavaszias. A mezőgazdasági állapotra mindenestre jótékony hatással vannak az enyhe napok.

A gabonaüzlet irányzata a háborús hírek hatása alatt áll és hol szilárd, hol lonyha.

A mai piacon elkelt:

1200 mm. buza	13:00—13:40
300 mm. tengeri	6:60—6:70
Rozs	9:50—9:60
Zab	7:70—7:80
Arpa	7:50—7:60

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, március 5.

Amerika ¼-el olcsóbb. Kínát mérsékelt, vételkedv csekély, 5—10 fillérral olcsóbb árak.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	13.52—13.53	13.58—13.59
Tengeri májusra ...	7.43—7.44	7.49—7.50
Rozs áprilisra ...	10.41—10.42	10.42—10.43
Zab áprilisra ...	8.68—8.69	8.72—8.73
Buza 1909 októberre ...	11.25—11.26	11.30—11.31
Rozs októberre ...	9.47—9.48	9.51—9.52

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ...	629.50
Magyar hitelrészvény ...	734.25

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 5. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérip: közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérip: fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 142—144 fillérig; fiatal közép páronként 240—250 kilogrammig terjedő súlyban 142—144 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 42—144 fillérig.

Sertéselészám: Március hó 2. napján volt készlet 20 099 darab, március 3. napján felhajtott 652 darab, március 3. napján elszállított 153 darab, március 4. napjára maradt készletben 20 593 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata: szilárd.

IDEGENEK ARADON.

— Március 5. —

Fehér Kereszt szálloda. Papp Arthur utazó Bécs. — Pachtinger Mór utazó Bécs. — Krier János ügyvéd Bukarest. — Várnay Jenő mérnök Budapest. — Nádor Henrik utazó Nagyvárád. — Révész Manó ügynök Nagykikinda. — Horváth Ignác igazgató Budapest. — Kende Arthur kereskedő Szeged. — Cant István kereskedő és neje Nagyvárád. — Kalbay Jenő jegyző Almás. — Jovanucz Juon kisbíró Almás. — Philip Rikárd utazó Budapest. Fenyves Péter utazó Budapest.

Bendel Gyula nagykereskedő Budapest. — Katona Ferenc lőszállító Szeged.

Központi szálloda. Gold Leó utazó Bécs. — Grubics János utazó Bécs. — Paskeu Arnold utazó Bécs. — Seinel Ernő utazó Bécs. — Hollós Oszkár vasuti tiszt Budapest. — Markus Zsigmond utazó Kolozsvár. — Markovits Simon utazó Budapest. — Kasser József utazó Budapest. — Herman Gyula utazó Lugos. — Szöllőssy Ferenc dr. ügyvéd Nagykikinda. — Sugár Dezső utazó Budapest. — Zsoldos Sándor utazó Budapest. — Szaberszky József utazó Budapest. — Vértessy Ignác utazó Budapest. — Kmetz Mihály utazó Szolnok. — Frommer Elemér utazó Budapest. — Papp László dr. vasuti fogalmazó Budapest. — Erdélyi Henrik utazó Budapest. — Vértessy Armin utazó Szeged.

Pannónia szálloda. Csimploner József plebános Petres. — Popa István lelkész Keviszöllős. — Bene Géza jegyző Keviszöllős. — Schützer Lajos utazó Arad. — Ungvári Gyula lelkész Tamásd. — Sándor Gyula utazó Kolozsvár. — Hoffmann József kereskedő Budapest. — Spitz Lajos magánhivatlatnok Beél. — Calik János utazó Szeged. — Markus László dr. ügyvéd Nagyvárád.

Vass szálloda. Molnár Gyula és neje Pécska. — Fyörfy Árpád földbirtokos Brád. — Moskovits Albert földbirtokos Soborsin. — Gáber Teréz magánzó Lippa.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1909. évi március hó 6-án:

A) bérlet.

A) bérlet.

Sulamith, Jeruzsálem leánya.

Héber opera 5 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta: Goldfaden A. Az eredetiből fordította: dr. Klein J. Szinpadra alkalmazta: Faragó Jenő. Hangszerelte: Donáth L.

SZEMÉLYEK:

Manoah	Várnay Jenő.	Ab gajil	Zalai Margit.
Sulamith	Wlassák V.	Gideoni	F. J. K.
Abso on	Ladi-zlay J.	Akimadák	Leővei Leo.
Czigitang	Kulcsár L.	Nathán	Polgár S.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

A fehérkeztűs ur.

Műsor: 1909 március hó 6 án, s. ombat:

1. A szalmába bujt szerelmes. Kacagató. — 2. Életmentő kutya É etkép. — 3. Domino an. Látványosság. — 4. Devetórus nők sztrajaja. Bohózat. — 5. Magyar népszokások. Természet után. — 6. A. azonok. Látványosság. — Iskolahajó. Természet után.

8. A fehérkeztűs ur

dráma. Irta: Georges Doquois. Személyek: Suzanne Marny: Bresil kisasszony, a Vaudeville színház tagja, Maurice Dupont (A fehérkeztűs): Goetillat. Egy csavargó: Desfontaines az Odeon színház tagja. Rendőrök, szokások.

Előadások délután 5, este fél 7 és fél 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Az aradi

„Filharmonia“ egyesület által

1909. évi március hó 7-én, délután 5 órakor a „Fehér Kereszt“ nagytermében

Marschalkó Mignon

zongoraművész nő szíves közreműködésével ZELLNER SANDOR karnagy ur vezetése alatt a cs. és kir. 33-ik gyalogezred teljes zenekarával rendezendő negyedik

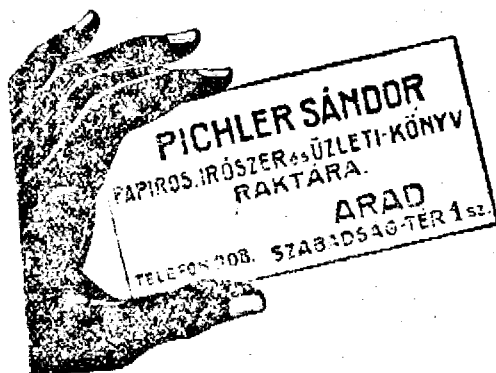
Filharmoniai hangverseny

Műsora:

1. LISZT: „Les Preludes“ szimfóniai költemény.
2. TSCHAJKOWSZKY: B-moll hangverseny zongora és nagy zenekarra. Zongora: Marschalkó Mignon kisasszony.
3. a) HAYDN: Andante a G-dur (VI.) szimfóniából;
b) HAYDN: Rondo all' Ongarese (Haydn halálának századik évfo dolója alkalmából.)
4. CHOPIN: F-moll hangverseny, op. 21. zongora és nagy zenekarra. Zongora: Marschalkó Mignon kisasszony. (Chopin születésének századik é fordulója alkalmából.)
5. WAGNER: Vendégek bevonulása a Wartburgba, a „Tannhäuser“ c. operából.

A hangverseny-zongora Faix Jaques ur saját készítménye.

Jegyek 6, 5, 4, 3 és 2 koronáért Weisz Leó könyvkereskedésében és a hangverseny előtt a pénztárnál kaphatók. 1051

Hatóságilag engedélyezett

kiárusítás

könyvek, papíráruk és írószerekben

üzletátbelyezés miatt

Ingusz I. és Fia

könyv-, papir- és írószer kereskedésében 681

Weitzer János-utca

Antiquar-könyvek,

irodai papírok, levél-papírok, borítékok,

csomagoló papírok

beszerzési árban

lesznek kiárusítva.

Ingusz I. és Fia

Weitzer János-utca.

6363—1909. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. földmiv. ügyi miniszternek 28784/IX. A—2. számú kibocsátott pályázati hirdetményét a következőkben tesszük közzé:

A gödöllői állami méhészeti gazdaságban az 1909. év folyamán hat időszakos tanfolyam fog tartatni a következő beosztás mellett: május 1-től 18-ig földmiv. gazdaság, május hó 24-től június 10-ig erdőőrök, június 14—27. lelkészek, július 1—18-ig és július 26-tól augusztus 12-ig néptanítók, végre augusztus 15-től 28-ig női hallgatók részére.

Céljuk ezen tanfolyamoknak, hogy azokon résztvevők a mehtenyestés elméleti és gyakorlati ismereteit elsajátítsák, valamint, hogy a méhkaptárnak és méhészeti segédeszközöknek házilag való elkészítését is megtanulják.

Minden tanfolyam hallgatói annak tartama alatt teljes ellátásban díjtalanul részesülnek és ezenkívül azok részére, kik pályázati kérvényükben szorult anyagi helyzetüket igazolják s a m. kir. államvasutaknak a távolsági forgalom 7—16. vonalszakaszai között lévő valamelyik állomásáról jönnek, a személy és vegyes vonatok III. kocsiosztályában érvényes féláru menetjegy váltására jogosító igazolványt küldetik, melynek ára a visszautazás költségeivel együtt a tanfolyamról való visszautazáskor fog megtérülni.

Minden egyes tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel. A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy a foglalkozásuknak megfelelő tanfolyamra való felvételt kérelmező egykoronás bélyegjeggyel ellátott

folyamodványukban a vármegye, lakóhely, utolsó posta és vaspálya-állomást pontosan megjelölve, azt a m. kir. földmiv. ügyi miniszterhez címzetten, felettes hatóságuk útján, az állandó alkalmaztatásban nem lévők pedig illetékes községi elöljáróságuk láttamozásával az illető tanfolyam kezdete előtt legalább egy hónappal előbb nyújtják be.

Arad, 1909. évi február hó 26.
A városi tanács.

1904—1909. kh. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. földmiv. ügyi miniszter 85075—VII. A. 2—1906 szám alapján meghagyom a gyümölcsstermelőknek és kerttulajdonosoknak, hogy a mező és kert gazdaságban nagyobb károkat okozó rovarok ellen való védekezés céljából a téli hernyó fészkeket és lepke tojásokat, valamint a vértetű és darázs fészkeket alaposan irtás ki. Ezen rovarok irtása már most megkezdendő és addig folytatandó, míg teljesen ki nem pusztulnak. Legnagyobb gond fordítandó a hernyó és vértetű irtásra. A cserebogarak irtására külön utmutatást bocsájtottam ki.

Figyelmeztetem az érdekelteket, hogy az, aki a fentebb elősorolt irtásokat f. évi március hó végeig elmulasztja, úgy az irtás költségére hatóságilag lesz fogantatva, és ezen kívül az 1894. évi XII t. c. 95. §. k. pontja alapján 5 napi elzárásra átváltoztatható 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel lesz büntetve.

Arad, 1909. évi február hó 4.

Sarlot,
főkapitány.

DIAMANT FERENC

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező
Arad, Atzél Péter-utca 2.

(a színház főbejáratával szemben, Bohus-udvar.)
Telefon-szám 696.

Gáz- és villanylámpák,
osillárok, legjobb minőségű
gáz, villany, benoid
izzótetek, ivilámpaszemek,
rechaud-k acetylen égők, üveg-
felszerelések: hengerek, ernyők,
tulipán és gyöngyök, szerelési
anyagok legolcsóbb árakban és
kivitelben. 227

Stock-Cognac

Medicinal

szavatolt valódi bor-
párlat 229

Camis és Stock

gőzpároló telepéből
BARCOLA.

Egyedüli Cog-
nac-gőzfőzde,
állandó hivatalos
vegyi ellenőrzés
alatt. :- Kapható
minden jobb üz-
letben.

Aki

önmagát és gyermekeit a
köhögés

rekedtség, katarus, elnyálkásodás, erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögéstől megszabadítani óhajtja, annak igen ajánlatos a
Kaiser-féle

Mell karamella

(a három lenyövel.)

5500 közjegyzőileg hitelesített
bizonyítvány van erről.

Csomagja: 20 és 40 fillér,
doboz 80 fillér.

Kapható: Guteri Pálides Kelemen, Hajós Arpad, és Rozsnyai Mátyas gyógyszerárakban Arad, Zombory János gyógyszerárak Szentháromszóhoz Uj-Szt. Anna, Székely Sándor léts gyógyszerárak Lipppa, Teffert Károly gyógyszerárak Elok, Krumsz Imre gyógyszerárak Illegovász, Vejték és Weinz drogeriája Arad, Adler gyógyszerárak, M. Pécskán. 257

6754—1909.

Hirdetmény.

Közzé tesszük, hogy a m. kir. földmiv. ügyi miniszterium gyümölcsfatermesztés iránt érdeklődő lelkészek és gazdák részére Budapesten és Kolozsvárott 6—6 napos, tanítók részére pedig Keszthelyen, Tordán és Kisszebenben 10—10 napos gyümölcsészeti tanfolyam tartását rendelje el.

A pályázati feltételek a városi levéltárban a hivatalos órák alatt bármikor betekinthetők.

Arad, 1909. évi március hó 5.

A városi tanács.

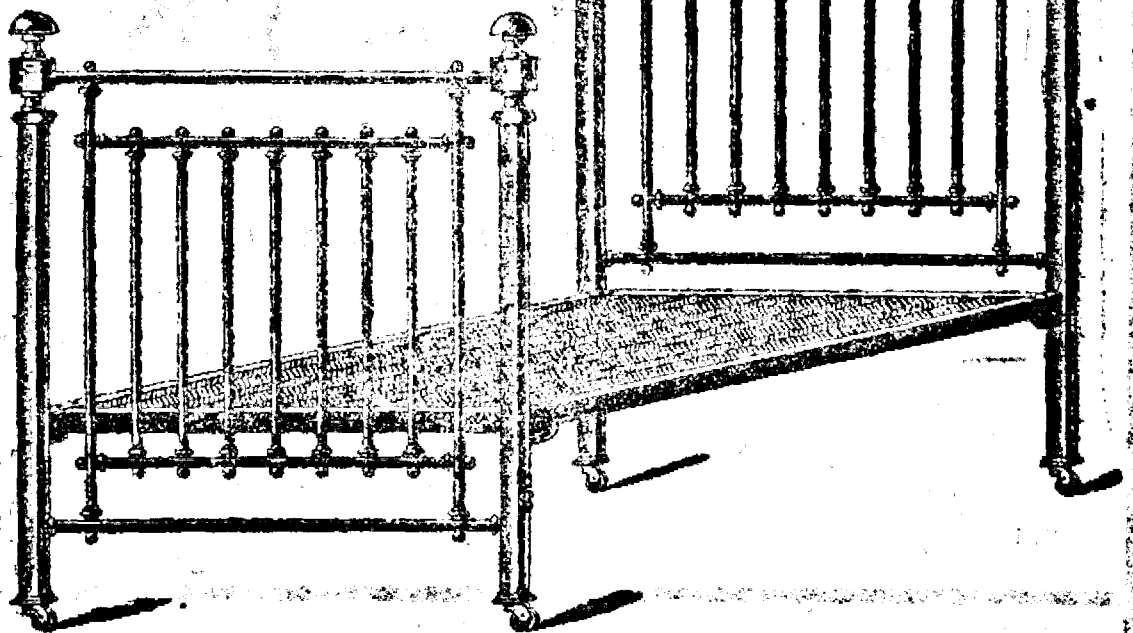
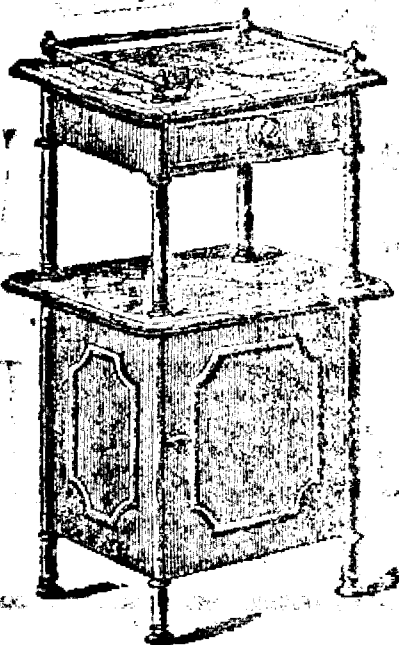
Vas- és rézbutor, sodronyágybetét gyár.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányunkat,
vas- és rézbutorokban,
a legjobb kivitelben. 301

Elvállalunk mindennemű javításokat és vasbutor festéseket.
Raktár- és gyárhelyiség: Aulich Lajos-utca 14. sz.

Telefon 428. szám

== Arjegyzéket kívánatra díj- és bérmentesen küldünk. ==

sodronyágybetétek
vas- és fakerettel, minden méretben, a legerősebb kivitelben kaphatók.

Szíves megrendeléseket kér

tisztelettel

FLEISCHER-TESTVEREK.

APRO HIRDETÉSEK.

Akinék

ismeretség híján

háztársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre,kulcsárra,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterületet.kocsit,
lovat,
halászatot,
telket.

AKI

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

mindezeket vétel vagy bérbevétel céljából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értezt, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovátát használja.

Kiadó egy üzlethelyiség

Kossuth-utca 8. sz. alatt. 1052

Teljesen jó karban lévő

női ruhák eladóak Teleky-utca 10. sz. alatt.

Hatóságilag engedélyezett

kiadású könyvek, papíráruk és írószerekben üzlethelyezés miatt Ingusz I. és Fia könyv-, papír- és írószerek kereskedésében, Weitzer János-utca. 173

Clubhelyiség részére

2 butorozott szobát keres Kerpel Izsó Aradon. 1050

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket legmagasabb áron egy helyben, mint vidéken is. Könyvtárak kiegészítése és berendezése. Bonyilvántartási iverk. Irodai cikkek, nyomtatványok. Kerpel Izsó könyv-, papírkereskedése és kölcsönkönyvtára Aradon. 262

Eötvös-utca 17. sz. alatt

egy három szoba és konyhából álló földszintes lakás vízvezetékkel és gázvilágítással, mely irodának is alkalmas, május elsejéig kiadó. 1042

Intelligens nő

pénztárnőnek vagy kasszírőnek előkelő helyeken ajánkozik csekély fizetés mellett. Cim post-restante Barna asszony jelige alatt Arad főposta. 1043

A város

legforgalmasabb helyén 16 év óta fennálló italmérés, trafikkal együtt haláleset miatt eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1047

Májustól kiadó

4 szobás lakás Láhner György-utca 7a. sz. a.

Magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert eladó. Bővebbet Tökölly Imre (hálasz)-utca 45. 977

Butorozott szoba

fürdőszoba használatlaltól 15-étől ke-restetik ármegjelöléssel. 1082

Julzsufolt raktáram

következtében antiquar könyveket és különféle papírárukat beszerzési áron alól kiárusítok. Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel eredeti árban házhoz szállítom. Krausz Paulin Színházépület. Telefon 511. 291

7691—1909.

Hirdetmény.

A m. kir. földmivelésügyi miniszteriumnak 2506/1909 szám alatt kelt rendelete alapján közhírré tesszük, hogy az 1908. XLVII. t. c. 14 ik §-ában előirt bonyilvántartás vezetésének megkezdésére kitűzött határidő folyó évi június hó 1-ig meghosszabbított. Arad, 1909. évi március 1.

A városi tanács.

Telefon 410.

Telefon 410.

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltvány termelő

Arad, Batthyány-utca 13. szám.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokos urak szives tudomására hozni, hogy ez évi termésből szőlőpótláshoz is alkalmas nagymennyiségű

— 1 és 2 éves gyökeres Riparia Portalis szőlővessző —
ugyszintén több 100.000 darab kiváló szép

dusgyökerű szőlőoltvány

kerül mérsékelt áron eladásra.

Az oltványok és gyökeres vesszők aradi lakásomnál vannak raktározva s így minden megrendelőnek módjában van az anyag kiváló, jó minőségéről meggyőződést szerezni. 855

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál

Winkler József,

Arad, Batthyány-utca 13.

11759—1908. tkv. sz.

Együttes

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a „Victoria” takaré- és hitelintézet r. t. aradi cég mint jelentkező, úgy dr. Pop István ügyvéd, valamint Tóth József aradi lakosok, mint csatlakozónak kimondott végrehajthatók javára 1909. kor. 404 kor. 36 fillér és 200 kor. tőkekövetelések s járulékaik behajtása végett az aradi kir. törvényszék területén lévő, Aradmegye Mikalaka községében fekvő, 1. a mikalakai 222 sz. tjkvben A. I. 6. és 7 sor 422—423/b. hrsz. alatt felvett 223. számú ház, udvar és kert és 2/2745-öd rész legelő illetményre 888 kor., 2 a mikalakai 614 sz. tjkvben A. I. 1 sor 1919 hrsz. alatt a pusztazimándi szántóföldre 288 korona és végül 3. a mikalakai 1258 sz. tjkvben A. I. 2 sor 662/a 122 hrsz. alatt felvett legelődőlőbeli szántóföldre 118 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1909. évi április hó 1-6 napján d. e. 9 órakor Mikalaka községében tartandó nyilvános árverésen a kikiáltási árak kétharmada, vagyis 592 kor., 192 kor., és 89 kor. 33 filléren alul eladatni nem fognak.

Árverezni szándékoznak tartoznak az ingatlanok becsárának 10⁰/₁₀₀-át, vagyis 88 kor. 80 fillér, 28 kor. 80 fillér és 11 korona 80 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Arad, 1908. évi december hó 9-én.

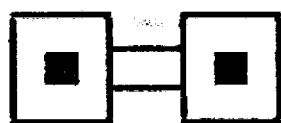
Akny,

1045

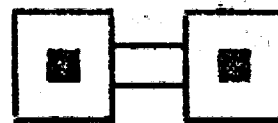
kir. tiszéki bíró.

UJ DIVATKELMÉK

teljes választékban érkeztek!

Kérjük a m. t. közönséget kirakatainkat megtekinteni, hol bő tájékozást szerezhethet az idei különleges újdonságokról.

Rosenblüh H. és Társa
divatüzlet.